

Zpráva pro jednání Zastupitelstva města Čáslavi
konaného dne 2.11.2020

PREZENTACE

Optimalizace odpadového hospodářství města Čáslav

Předkládá: *JUDr. Vlastislav Málek*, starosta města
Předkládá a zpracovala: *RNDr. Martina Vrbová, Ph.D.*

Návrh na usnesení:

Zastupitelstvo města Čáslavi ***bere na vědomí*** studii Optimalizace odpadového hospodářství města Čáslavi, kterou vypracovala RNDr. Martina Vrbová, Ph.D.

Důvodová zpráva:

Studie – Optimalizace odpadového hospodářství

Studie Optimalizace odpadového hospodářství města Čáslav

Studie byla zaměřena v analytické části na posouzení stávajícího stavu odpadového hospodářství města, tj. jeho souladu se zákonnými požadavky, a technického a organizačního řešení. Součástí bylo také zhodnocení nákladů na odpadové hospodářství a celková ekonomická bilance.

Z provedené analýzy lze konstatovat, že stávající systém OH ve městě je rámcově v souladu se stávajícími zákonnými normami upravujícími nakládání s odpady. Nedostatkem systému je menší efektivita vynaložených nákladů a nižší účinnost třídění a využívání komunálních odpadů.

Zjištěné nedostatky mohou negativně ovlivnit další rozvoj OH města a to zejména s ohledem na možnosti plnění cílů v oblasti KO, tj. maximalizaci třídění a recyklace a zásadní omezení skládkování, které souvisí s přechodem na evropské oběhové hospodářství a které budou součástí nových právních norem upravujících nakládání s odpady.

V návrhové části studie jsou navrženy postupné kroky k realizaci opatření v různých časových horizontech, které by měly městu pomoci vybudovat stabilní a městem řízené a kontrolované OH. Některá opatření předpokládají také spolupráci s obcemi v Mikroregionu Čáslavsko, příp. dalšími obcemi.

Základní charakteristika stavu OH v obcích Mikroregionu Čáslavsko je samostatnou částí studie pro město. Je zde navržen také postup k realizaci opatření, které vedou k nastavení funkční spolupráce obcí a ke společnému řešení vybraných oblastí OH.

1. ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část popsal systém nakládání s odpady ve městě Čáslav ke konci roku 2019. Některé charakteristiky OH vycházejí z dat roku 2018 (případně let předcházejících) a to zejména pro možnost porovnání města s referenčními skupinami v ČR.

Čáslav měla v době zpracování studie 10 326 obyvatel, přičemž kolem 43 % obyvatel žije v rodinných domech, zbytek v bytových domech.

System odpadového hospodářství

- Systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu je upraven obecně závaznou vyhláškou č. 1/2016. Vyhláška bude nutné upravit a to i v souvislosti s novým zákonem o odpadech.
- Občané jsou za provoz systému nakládání s komunálními odpady zpoplatněni místním poplatkem, který je pro rok 2020 opětovně stanoven a činí 550 Kč/obyvatel (obecně závazná vyhláška č. 2/19).
- Na území města Čáslav je provozováno několik zařízení pro nakládání s odpady, provozovaných na základě souhlasu dle zákona o odpadech. Nejvýznamnějším zařízením je skládka ostatních a nebezpečných odpadů (S-OO, S-NO) v lokalitě Hejdoř, jejímž vlastníkem a provozovatelem je firma AVE CZ odpadového hospodářství s.r.o. V areálu skládky je provozován sběrný dvůr, kompostárna, dotřídňovací linka na využitelné

odpady a další zařízení. Na území města je provozováno několik výkupen a sběren odpadů (především kovy, papír apod.).

- Město není zřizovatelem ani neprovozuje žádný sběrný dvůr. Město nemá smlouvu s privátními sběrnými dvory na svém území

Organizace odpadového hospodářství v Čáslavi

- Systém odpadového hospodářství je většinou zajišťován subdodavatelsky.
- Zásadním dodavatelem služeb je firma AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.. Město má s firmou uzavřenou smlouvu od r. 2004 a smlouva je upravována dodatky. Smlouva je zastaralá a vykazuje celou řadu nedostatků a omezení pro město.
- Město používá na provoz pouličních košů vlastní organizaci Čáslavská servisní s.r.o.
- Město má smlouvu s firmou Libor Černošánek, který zajišťuje sběr a využití odpadních olejů a tuků, smlouvy s Dimatex CZ, spol. s r.o. a Diakonie Broumov s.r.o na sběr použitého textilu
- Město neumožňuje právníkům a podnikajícím fyzickým osobám zapojení do systému svého OH. Město neprovádí systematickou kontrolu, jak tito původci nakládají se svým odpadem
- Není prováděna cílená informační a osvětová kampaň na zvýšení účasti obyvatel na třídění a využívání odpadů ve městě
- Nejsou organizovány (kromě sběru textilu) žádné aktivity na předcházení vzniku odpadů

MVE PLUS s.r.o.

- Jedná se o společnou firmu měst Kutná Hora a Čáslav, která byla založena za účelem poskytování služeb v odpadovém hospodářství pro obě města. Firma je oprávněnou osobou podle zákona o odpadech. Poskytuje služby pouze městu Kutná Hora, Čáslav žádných služeb nevyužívá. Město Čáslav spolurozhoduje o rozsahu služeb a hospodaření firmy MVE PLUS i přesto, že se na činnosti firmy nijak nepodílí.
- Situaci je nutné řešit z hlediska dalšího rozvoje odpadového hospodářství v obou městech a případně v širším regionu

Produkce a nakládání s odpady

- Čáslav produkuje cca 3,8 tis t odpadů ročně, tj. 370 kg/obyvatel (stav 2019). Komunální odpady (sk. 20 + tříděné obalové odpady podsk. 15 01) přitom představují 99,7 % z celkové produkce.
- 57,5 % veškeré produkce představuje směsný komunální odpad (SKO), 23 % vytříděný bioodpad, 10 % využitelné odpady z tříděného sběru (papír, plast, sklo, nápojový karton, kovy), 8,6 % objemný odpad
- 66 % všech produkovaných odpadů se skládá, materiálů se využívá (recyklace, kompostování) jen kolem 34 % odpadů
- Produkce SKO v roce 2019 činila cca 2,19 tis. tun, tj. 212 kg/obyvatel (průměr Středočeského kraje 220,6 kg/obyv., ČR 196,4 kg/obyv., srovnatelná města 199,4 kg/obyvatele/rok).
- SKO je sbírán do sběrných nádob ve vlastnictví občanů nebo majitelů objektů. Město nemá přehled o konkrétních počtech nádob, jejich objemu a svozu. SKO je výhradně odstraňován skládkováním na skládce AVE CZ v Čáslavi.
- Množství odděleně sbíraného biologicky rozložitelného odpadu je poměrně vysoké, produkce byla v r. 2019 kolem 894 t, tj. cca 87 kg/obyvatel. Ve městě probíhá oddělení

sběr bioodpadů v období duben – listopad do nádob, které poskytla firma AVE CZ k rodinným domkům a bytovým domům. Město nemá přehled, kde konkrétně jsou u rodinných domů nádoby umístěny. Město nezajišťuje sběr bioodpadů v zimním období, byť je to zákonná povinnost od r. 2019.

- Produkce objemného odpadu ve městě v roce 2019 dosahovala 328 t, tj. cca 31,8 kg/obyvatel (včetně objemných odpadů sbíraných ve sběrném dvoře AVE CZ a evidovaných jako biologicky nerozložitelný odpad). Objemný odpad je sbírán 6x ročně sběrem z ulice (cca 51 % všech objemných odpadů). Další možností je odložení odpadů do sběrného dvora firmy AVE CZ. Objemný odpad je bez dalšího dotřídění skládkován.
- Město nemá vlastní sběrný dvůr ani nemá žádnou smlouvou se sběrnými dvory, které jsou provozovány privátními firmami na území města (sběrný dvůr AVE CZ, sběrný dvůr Recycling kovové odpady)
- Produkce recyklovatelných odpadů (papír, plast, sklo, nápojový karton, kov) byla v r. 2019 v Čáslavi kolem 455 t a to včetně odpadů papíru a kovů a sbíraných ve školách (385 t bez školních sběrů), tj. 44,1 kg/obyvatel (43 kg/obyvatel bez kovů)
Výtěžnost tříděného sběru (v kg/obyvatel/rok) ve městě je dlouhodobě nízká a nedosahuje průměrných hodnot v referenčních skupinách - velikostní skupina měst (celkem 77,3 kg/obyvatel, bez kovů 53,2 kg/obyvatel), obce Středočeského kraje (celkem 57,5 kg/obyvatel, bez kovů 52,3 kg/obyvatel), ČR (celkem 62,9 kg/obyvatel, bez kovů 49 kg/obyvatel).
Hlavním způsobem sběru je nádobový sběr do nádob s horním výsypem. Ve městě je na 66 stanovištích umístěno 222 nádob na tříděný sběr (67 papír, 74 plast, 50 sklo, 29 nápojový karton, 2 kov). Sběrné nádoby jsou vlastněny firmou AVE CZ (190 ks), část nádob (32 ks) má město bezplatně zapůjčeno od EKO-KOM, a.s..
Stanoviště nejsou rovnoměrně vybavena nádobami, nádoby nejsou v některých případech vhodně umístěny. Vybavenost sběrnými stanovišti (počet stanovišť) je nedostatečná.
Dalším způsobem sběr papíru, plastů a skla je poměrně nestandardní tzv. sběr z ulice, kdy občané odkládají v určených termínech (4x ročně pro každou komoditu) odpady přímo před dům nebo do blízkosti sběrných nádob a firma AVE CZ je naloží a odveze. Tento způsob sběru nemá žádný význam, výnos u jednotlivých komodit se pohybuje od 0,7 do 4,1 % z celkové produkce odděleně sbíraných komodit.
- Důležitým zdrojem papíru a kovů jsou školní sběry. Město ale nemá se školami žádnou smlouvu. Město nemá zapojené výkupny odpadů do svého systému OH.

Ekonomická analýza odpadového hospodářství města

- Roční náklady města na odpadové hospodářství se pohybují kolem 11 mil. Kč, V roce 2019 se jednalo o 11,23 mil Kč (1087 Kč/obyvatel)
- Největší část nákladů tvoří náklady spojené s SKO a tříděným sběrem využitelných odpadů (celkem 82 % nákladů města)
- Ve srovnání s referenčními skupinami jsou měrné náklady v Kč/obyvatel (1069 Kč/obyvatel v r. 2018) mírně nadprůměrné a to o 9 % vyšší než ČR, o 10 % než velikostní skupina).
- Náklady na sběr, svoz a odstranění SKO v Čáslavi představují cca 6,5 mil. Kč ročně, tj. 631 Kč/obyvatel a jsou výrazně vyšší, než průměrné náklady v referenčních skupinách.
  - o Náklady na SKO by měly zohledňovat skutečnost, že se skládka nachází na území města (zanedbatelné přepravní náklady, město neplatí zákonný poplatek za svoje

odpady). Za SKO je podle smlouvy účtována paušální cena, přičemž městu není známo, jakým způsobem vzniká a jaké položky obsahuje.

- Nepřiměřeně vysoké jsou náklady spojené s tříděným sběrem využitelných složek. Cena za tříděný sběr je stanovena paušálně za výsyp kontejneru. V ceně nejsou zohledněny rozdíly v nákladech na sběr a využití jednotlivých komodit. Není rovněž známé, jakým způsobem se ceny stanovují.
- Bilance příjmů a nákladů města je záporná, náklady města na odpadové hospodářství se v roce 2018 pohybovaly zhruba na úrovni 11,07 mil. Kč, příjmy byly v roce 2018 okolo 6,09 mil. Kč.
- Příjmový deficit v bilanci odpadového hospodářství je zhruba 4,98 mil. Kč, což je průměrně 481 Kč na obyvatele. Město tedy doplácí cca 45 % nákladů na OH ze svého rozpočtu.

2. NÁVRHOVÁ ČÁST

Východiska pro úpravu odpadového hospodářství města Čáslav

Výchozí stav odpadového hospodářství města

System odpadového hospodářství města je většinou funkční a odpovídá zákonným požadavkům. Nedostatky jsou následující:

System nakládání s odpady

- Nízká úroveň třídění využitelných složek KO
  - o nedostatečná dostupnost sběrné sítě pro sběr základních komodit papír, plast, sklo
  - o nadbytečný a nestandardní sběr odpadů z ulice
  - o město nemá zapojené výkupny a sběrný odpadů (zařízení na území města)
  - o město nemá se školami dohodu o školním sběru využitelných složek KO a jeho zapojení do systému OH města
  - o nedostatečné informování a osvěta obyvatel ke zvýšení aktivní účasti na třídění a využívání KO
- Nedostatečný systém sběru bioodpadů
  - o Město nemá zajištěný oddělený sběr bioodpadů celoročně (zákonná povinnost)
  - o Město nemá přehled o počtu a umístění nádob na bioodpady u rodinných domků
- Vysoká míra skládkovaných odpadů
  - o Město neplní a nebude plnit cíle pro recyklaci KO a omezení jeho skládkování
- Město nemá vlastní základní infrastrukturu pro nakládání s odpady a je plně závislé na dodavatelích služeb
  - o Město nemá sběrný dvůr (nebo sběrná místa zřízená OZV)
  - o Město nevlastní sběrnou síť na využitelné složky KO, ani na bioodpady
  - o Město nemá přehled o počtu a objemu nádob na SKO
- Objemné odpady se nedotřídí a skládkují se
- Nebezpečné odpady se sbírají sběrem z ulice, který neodpovídá pravidlům pro nakládání s nebezpečnými odpady
- Město nevyvíjí žádné aktivity na předcházení vzniku odpadů (kromě sběru textilu)

- Město neřeší živnostenské odpady (možnost zapojení do systému OH města nebo jejich systematická kontrola)

Organizace odpadového hospodářství

- Nutná úprava vyhlášky o systému nakládání s odpady
- Zastaralá smlouva s hlavním dodavatelem služeb AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.
  - o nepřesné vymezení předmětu smlouvy a jeho dílčích částí
  - o chybí kontrolní mechanismy
  - o nevhodné použití paušálních cen pro některé služby
  - o chybí jasně stanovené povinnosti stran,
  - o některá plnění probíhají bez smlouvy – např. využití SD a účtování jeho služeb městu
- Velká závislost města na jednom dodavateli služeb
- Vysoké náklady spojené s nakládáním s SKO a využitelnými složkami KO
  - o paušální ceny bez znalosti jejich stanovení
- Vysoká dotace města na provoz OH
  - o nízký poplatek pro obyvatele
- Spoluvlastnictví odpadové firmy MVE PLUS s.r.o. bez využití jejích služeb,
  - o nutnost řešení s Kutnou Horou

Právní rámec pro nakládání s odpady od r. 2021+

V době zpracování studie byly do Poslanecké sněmovny ČR předloženy návrhy nových nebo novelizovaných zákonů o odpadech, o výrobcích s ukončenou životností, o obalech a tzv. změnový zákon. Některé z těchto zákonů stanoví nové povinnosti obcím a městům v oblasti odpadového hospodářství. Schválení zákonů se předpokládá do konce r. 2020, účinnost pak od počátku r. 2021. Připravovaný zákon o odpadech implementuje cíle evropského oběhového hospodářství a stanovuje nové povinnosti obcím a k tomu nástroje. Mezi hlavní patří:

- Zvýšení recyklace KO (na 55 % v r. 2025, 60 % v r. 2030, 65 % do r. 2035) a s tím spojené cíle na podíl vytríděných KO určených k recyklaci v obcích (60 % v r. 2025, 65 % v r. 2030, 70 % do r. 2035). Plnění cíle pro třídění KO obcemi má být pod sankcí.
  - o *Čáslav nyní třídí za účelem materiálového využití 34 % KO*
- Zákaz skládkování využitelných a recyklovatelných odpadů, včetně KO od r. 2030 (podíl skládkovaných KO může být v r. 2035 max. 10 % produkce)
  - o *Čáslav bude muset zajistit využití zbytkových KO, které nebude možné recyklovat ani skládkovat (nejlépe v některém ZEVO)*
- Zvýšení skládkovacího poplatku z 500 Kč/t na 1850 Kč/t
  - o *Čáslav bude nově poplatníkem. Bude i nadále příjemcem části skládkovacího poplatku za provoz skládky na svém území.*

Návrh opatření na změny odpadového hospodářství města Čáslav

Návrhy na řešení jednotlivých dílčích oblastí odpadového hospodářství jsou popsány zejména pro:

- Systém odděleného sběru využitelných KO a bioodpady
- SKO

- Objemný odpad
- Ostatní druhy odpadů

Řešení se týká jak technického zajištění, tak vlastní organizace sběru a následného nakládání s odpady. Část opatření je směřována vlastnímu řízení odpadového hospodářství. Opatření jsou navržena jako krátkodobá (v období 1 roku), další jako střednědobá (období 2-5 let) a některá jako dlouhodobá (5-10 let). Opatření jsou navrhována pro město. Některá opatření ale souvisí s rozvojem celého regionu a spolupráce obcí v odpadovém hospodářství.

Postup pro realizaci změn

r. 2020

- příprava a realizace technicko organizačních opatření v jednotlivých složkách systému
  - příprava na posílení tříděného sběru (vyhodnocení využití sběrných stanovišť, doplnění, vytipování nových stanovišť)
  - příprava na posílení sběru bioodpadů (ověření stavu sběrné sítě, produkce podle způsobů sběru, kalkulace platby)
  - příprava pro stanovení pravidel pro sběr a svoz SKO (ověření počtu a objemu nádob na SKO ve městě),
  - příprava na zrušení sběru z ulice a náhrada sběru nebezpečných, příp. kovových odpadů,
  - vyhodnocení možností zapojení živnostníků (lze v r. 2021),
  - smlouvy se sběrnými dvory (nová smlouva s Recycling kovové odpady, samostatná smlouva na sběrný dvůr AVE CZ)
  - smlouvy s výkupnami a školami,
  - příprava aktivit na předcházení vzniku odpadů
- změna cenotvorby a některých ustanovení smlouvy s AVE CZ
  - jednání o možnosti změny paušálních cen za SKO, tříděný sběr
  - jednání o budoucích změnách systému ve vazbě na oběhové hospodářství (změna a rozšíření tříděného sběru)
- zpracování dlouhodobé strategie OH města do r. 2030
  - posílení systému tříděného sběru využitelných složek KO včetně bioodpadů, příprava k vyššímu využití dalších složek KO (vlastní SD nebo sběrná místa)
  - řešení živnostenských odpadů,
  - aktivity na předcházení vzniku odpadů
  - omezení produkce SKO, řešení využití zbytkových KO od r. 2030 se zákazem skládkování
  - zajištění provozu OH vlastními silami nebo externími dodavateli na základě výběrového řízení, nebo kombinací
- příprava komunikační kampaně pro r. 2021 + a realizace kampaně pro vysvětlení dílčích změn systému po r. 2020

r. 2021-2022

- schválení dlouhodobé strategie OH městem
- změna vyhlášky o systému (i v souvislosti s novým zákonem o odpadech a schválenou strategií města)

- realizace komunikační kampaně pro širokou veřejnost s ohledem na přijatou strategii
- realizace technicko organizačních opatření v systému OH
  - rozšíření sběrné sítě na využitelné odpady, bioodpady (ověření možností sběru v bytových domech), ověření možnosti omezení frekvence svozu SKO
  - zajištění sběru NO (sběrné dvory nebo sběrná místa z OZV nebo mobilní sběr), obdobně zajistit i sběr kovů (bez mobilního sběru)
  - předcházení vzniku,
  - řešení živnostenských odpadů (stanovit systém kontrol nebo způsob zapojení živnostníků do systému OH města)
- posílení vlastních TS a zajištění provozu některých dílčích služeb (převedení činností a posílení služeb zajišťovaných Čáslavskou servisní)
- změna smlouvy s AVE na základě rozšířených požadavků na rozvoj OH
  - jednání s cílem uzavření nové smlouvy, nebo
  - příprava výběrového řízení na odpady
- příprava SD a RE-USE centra vlastněného městem
- příprava a prodej podílu MVE PLUS Kutné Hoře (závisí na potřebě města problém řešit)

2023 dále

- Pokračování realizace technicko organizačních opatření na posílení tříděného sběru využitelných složek KO včetně bioodpadů
- Pokračování realizace aktivit na předcházení vzniku odpadů
- Pokračování informační kampaně pro obyvatele
- Realizace SD a centra nakládání s odpady vlastněného městem
- Zajištění energetického využití zbytkových KO, které nelze recyklovat a jejichž skládkování bude zatíženo zvyšujícím se skládkovacím poplatkem a následně omezeno zákazem skládkování (smlouva se ZEVO). Zajištění přepravy zbytkových KO k využití (zřízení nebo smlouva s překládací stanicí) – příležitost ke společnému řešení s obcemi v Mikroregionu Čáslavsko a dalšími obcemi a městy.